

İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş. BORSA İSTANBUL A.Ş. BORÇLANMA  
ARAÇLARI PIYASASI TAKAS VE TEMİNAT YÖNETİMİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 - (1) Yönergenin amacı; Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası'nda gerçekleştirilen sermaye piyasası araçları alım satım işlemleri ile bu araçların konu olduğu diğer işlemlerin nakit ve kıymet takası, temerrüt, teminat, saklama, hak kullanım, transfer işlemleri, üyelik ile mevzuat çerçevesinde ve/veya Kurul tarafından Takasbank'a verilen diğer görevlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2 - (1) Yönerge; 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 77 nci maddesi, 27.06.2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi, 30.05.2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, 18.07.2013 tarih ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği ve ilgili mevzuat çerçevesinde hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3 - (1) Yönergede geçen;

- a) Borçlanma Araçları: İhraççıların ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde borçlu sıfatıyla düzenleyerek ihraç ettikleri tahvilleri, paya dönüştürülebilir tahvilleri, değiştirilebilir tahvilleri, bonoları, kıymetli maden bonolarını, sukuk ve niteliği itibari ile borçlanma aracı olduğu Kurulca kabul edilen sermaye piyasası araçlarını,
- b) Borsa: Borsa İstanbul Anonim Şirketini,
- c) DİBS: Devlet iç borçlanma senetlerini,
- ç) EFT: Elektronik Fon Transfer Sistemini,
- d) EMKT: Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemini,
- e) Genel Müdür: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürünü,
- f) Kollektif Yatırım Kuruluşları: Yatırım fonları, bireysel emeklilik fonları ve yatırım ortaklıklarını
- g) Kurul: Sermaye Piyasası Kurulunu,
- ğ) MKK: Merkezi Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketini,
- h) ÖSBA: Özel sektör borçlanma araçlarını,
- ı) Piyasa: Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasasını,
- i) Prosedür: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Takas ve Teminat Yönetimi Prosedürünü,
- j) Sistem: Takasbank sistemini,
- k) Takas: Piyasada gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan yükümlülüklerin, Takasbank tarafından belirlenen süre ve şartlarda,

üyeler tarafından yerine getirilmesi suretiyle taraflar arasında nakit ve/veya varlıkların transferini sağlayan süreçlerin tamamını,

- l) Takasbank: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,
- m) TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,
- n) TETS: Takasbank Elektronik Transfer Sistemini,
- o) TIC: Bankaların TCMB nezdindeki nakit hesaplarını,
- ö) Üye: Piyasada gerçekleşen işlemlere ilişkin olarak Takasbank tarafından verilen takas hizmetlerine taraf olmalarına izin verilenleri,
- p) Yatırım Kuruluşu: Kurul'dan yatırım hizmet ve faaliyetlerinde bulunmak üzere izin almış aracı kurumlar ile yatırım hizmeti ve faaliyetinde bulunmak üzere kuruluş ve faaliyet esasları Kurulca belirlenen diğer sermaye piyasası kurumlarını ve bankaları,
- r) Yönerge: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası Takas ve Teminat Yönetimi Yönergesi'ni,
- s) Yönetim kurulu: Takasbank yönetim kurulunu,
- ş) Yönetmelik: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliğini,

ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Üyeliğe İlişkin Esaslar

#### Üyelik

MADDE 4 - (1) TCMB ve 5 inci maddede belirlenen şartları sağlayan yatırım kuruluşları takas üyesi olabilirler.

(2) Piyasaya üye olan kuruluşlar Yönetmeliğin 7 inci maddesi 1 inci fıkrası uyarınca doğrudan takas üyesidirler. Doğrudan takas üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

#### Üyelik şartları

MADDE 5 - (1) Piyasada Takas Üyesi olabilmek için aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekir.

- a) Borçlanma Araçları Piyasasında ilgili mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
- b) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen sözleşmenin imzalanarak ibraz edilmiş olması,
- c) Takasbank nezdindeki işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla teknik alt yapının oluşturulması ve işlerliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmış olması,
- ç) Takasbank, MKK ve Takasbank tarafından belirlenen muhabir bankalar nezdinde ilgili hesapların açılması,

(2) Takasbank'ın Borçlanma Araçları Piyasasında merkezi karşı taraf olması halinde ilave üyelik şartları merkezi karşı tarafa ilişkin yönetmelik ile belirlenir.

#### Üyelik başvuru ve kabulü

MADDE 6 - (1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğüne hitaben başvuru talebini ve Yönergede üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının

ekinde, Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

- a) Üyelik başvuru formu,
- b) Yetki Belgesi (örneği),
- c) Piyasa'da üye olunduğuna dair Borsadan alınacak belge,
- ç) Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu
- d) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik EFT Talimatı Taahhütnamesi,
- e) Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,
- f) Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler

(2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları 5 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

(3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;

- a) Üyelik teminatını yatırması,
- b) Takasbank sistemi üzerinde Üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir. Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir.

(4) 3 üncü fıkrada belirtilen yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih kurumun Piyasada takas üyesi olduğu tarih olarak kabul edilir ve üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır.

## Üyelerin yükümlülükleri

MADDE 7 - (1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

- a) Yönerge ve ilgili diğer mevzuatla Piyasa takas işlemlerine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- b) Müşterilerine ve diğer Üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,
- c) Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,
- ç) Takasbank tarafından öngörülmesi halinde, diğer üyelere karşı doğabilecek mali ve hukuki sorumluluğu teminat altına alan, genel ve özel mahiyette sigorta yaptırılmasına ilişkin düzenlemelere uymak ve bu nitelikteki diğer tedbirleri almak,
- d) Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank yetkililerince yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,
- e) Takasbank'ın yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen süreler içerisinde uyum sağlamak ve davet edildiği testlere iştirak etmek,

- f) Doğrudan veya dolaylı yönetim kontrolünü sağlayan payların devredilmesi durumunda, Takasbank'a 15 gün içerisinde bildirimde bulunmak,
- g) Yasal olarak tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtlara ek olarak, Takasbank tarafından kararlaştırılan diğer kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletmek ve söz konusu kayıt ve belgeleri 1 yıl boyunca saklamak,
- ğ) Merkez adresi, yönetim kurulu ve genel müdür değişikliklerini, en geç değişikliğin gerçekleştiği tarihi izleyen iş günü Takasbank'a bildirmek,
- h) Yönerge kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.

(2) Herhangi bir üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurula ve Takasbank'a bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın Yönergede belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.

(3) Üyeler Yönerge kapsamında düzenlenen faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin tüm yükümlülüklerin ifası ile çalışanlarının görevleri çerçevesinde yaptıkları işlerden sorumludur.

(4) Üyeler işlemlerini yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreleri kullanarak uzaktan erişim yoluyla gerçekleştirirler. Tahsis edilen şifre kullanılarak sistemde yapılan işlemler ile şifrenin yetkisiz kişilerce kullanımından doğan sorumluluk üyeye aittir.

(5) Sisteme erişimin mümkün olmadığı durumlarda işlemler üyeyi temsil yetkisi bulunan kişilerce verilecek yazılı talimatlar çerçevesinde Takasbank tarafından gerçekleştirilebilir.

#### Üye faaliyetlerinin durdurulması ve üyelikten çıkarma

MADDE 8 - (1) Üyenin 5 inci maddede belirtilen üyelik şartlarını kaybetmiş olduğunun tespiti halinde, Takasbank, 3 ayı geçmemek üzere verilecek uygun süre içinde söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesini istemeye yetkilidir.

(2) Üyelik şartlarının kaybedilmiş olması veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle, takas sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemlerini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıkması durumunda Takasbank, herhangi bir süre vermeksizin üyenin faaliyetlerini tamamen veya işlem bazında, geçici olarak durdurmaya veya üyelikten çıkarmaya yetkilidir. Bu durum en hızlı iletişim aracı ile Kurul'a ve Borsaya bildirilir.

(3) Borsa, piyasa işleticisi, Kurul ya da yetkili otorite tarafından işlem yapma yetkisinin kaldırılması halinde, Üye Takasbank tarafından takas üyeliğinden çıkarılır.

(4) Faaliyetleri durdurulan, üyelikten çıkartılan veya kendi yazılı talebi doğrultusunda üyelikten ayrılmak isteyen Üyelerin Yönerge kapsamında yer alan işlemlerden kaynaklanan yükümlülükleri devam eder.

(5) Takasbank, faaliyetleri durdurulan veya üyelikten çıkarılan kurumun takas işlemlerinin tamamlanması amacıyla aşağıdaki tedbirler dâhil gerekli gördüğü her türlü tedbiri almaya yetkilidir.

- a) Üyenin doğrudan Takasbank nezdindeki hesapları üzerinde işlem yapmasını engellemek,

- b) Takas borçlarının kapatılması amacıyla üyenin takas alacaklarını kullanmak,
- c) Üyenin teminatlarına başvurmak,
- ç) Üyenin Takasbank nezdinde serbest hesaplarında bulunan varlıklarına başvurmak.

#### Üyelikten ayrılma

MADDE 9 - (1) Üyelikten ayrılmak isteyen kurum, bu durumu Takasbank'a yazılı olarak bildirir. İlgili üyenin Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerinin yanısıra;

- a) Piyasa üyeliğini sona erdirdiğine dair Borsa'dan alınan tevsik edici belgelerin bir örneğinin Takasbank'a teslim edilmesi,
  - b) Piyasada ileri valörlü gerçekleştirmiş olduğu işlemlerin tamamının tasfiye edilmiş olması,
  - c) Takasbank'a karşı herhangi bir yükümlülüğünün bulunmaması,
- gerekmektedir.

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

#### Takas işlemleri

#### Genel esaslar

MADDE 10 - (1) Üyeler Web alt yapısı ile Takasbank sistemine erişerek işlemlerini gerçekleştirirler.

(2) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri Takasbank tarafından belirlenen hesaplar üzerinden hesaben sonuçlandırılır.

(3) İşlemlerin valör tarihinde ve süresi içerisinde tamamlanacağı hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmaz. Takas işlemlerinin süresi içerisinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır.

(4) Pay Senedi Repo Pazarı ve yurt dışı sermaye piyasası araçları kullanılarak yapılan işlemlerin takası ile diğer pazarlardaki işlemlerin takası ayrı olarak gerçekleştirilir.

(5) Piyasada gerçekleştirilen kesin alım satım işlemlerinin takası valör tarihinde, repo - ters repo işlemlerinin takası ise; başlangıç ve bitiş valöründe ilgili nakit/kıymet takas hesapları kullanılarak gerçekleştirilir.

#### Takas hizmeti sunulan piyasalar/pazarlar

MADDE 11 - (1) Piyasa bünyesinde bulunan ve aşağıda sıralanan pazarlara ait takas işlemleri Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

- a) Kesin Alım-Satım Pazarı,
- b) Repo-Ters Repo Pazarı,
- c) Bankalararası Repo-Ters Repo Pazarı,
- ç) Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı,
- d) Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı,
- e) Pay Senedi Repo Pazarı,

- f) Uluslararası Tahvil Pazarı,
  - g) Euro-tahvil Pazarlıklı İşlemler Platformu,
  - ğ) Borçlanma Araçları Piyasası bünyesinde kurulacak diğer pazarlar
- (2) Piyasa bünyesinde bulunan pazarlarda yabancı para cinsinden gerçekleştirilen işlemlerin takası Takasbank tarafından muhabir banka kullanılarak sonuçlandırılır.

#### Merkezi takas

MADDE 12 - (1) Piyasada yapılan bütün işlemlerin takası, Kurulca getirilen istisnalar hariç, Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

#### Takas tarihi ve süresi

MADDE 13 - (1) Piyasada gerçekleştirilen TL cinsinden işlemlerin takası aynı gün (T+0), döviz cinsinden yapılan işlemlerin takası ise işlemten bir gün sonra (T+1) gerçekleştirilir. Repo-ters repo sözleşmeleri ise işlemin başlangıç ve bitiş valöründe takasa dahil edilir. İleri valörlü işlemlerin takası ise valör tarihinde gerçekleşir.

(2) Takas süreleri belirlenirken Takasbank ve muhabir bankasının resmi olarak açık olduğu iş günleri dikkate alınır.

(3) Yarım günlerde uygulanacak takas süreleri Takasbank tarafından belirlenerek üyelere duyurulur.

(4) Taraflarca menkul kıymet ya da nakit yükümlülüğünün takas tarihinden önce yerine getirilerek takas işlemlerinin sonuçlandırılması mümkün değildir.

(5) Piyasanın takas son saatleri Borsa'nın görüşü alınarak Takasbank Yönetim Kurulu tarafından değiştirilebilir.

(6) Piyasada gerçekleştirilen işlemlere ilişkin nakit ve menkul kıymet takas yükümlülükleri Prosedürde belirtilen saatler içerisinde yerine getirilir. Aksi halde temerrüt hükümleri uygulanır.

(7) Takas süresi; takas, saklama, ödeme veya piyasa işletim sistemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle Takasbank Genel Müdürü tarafından geçici olarak değiştirilebilir.

#### Para birimi

MADDE 14 - (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiği para birimi kullanılır.

#### Takasın kesinliği

MADDE 15 - (1) Sermaye piyasası araçlarının takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri üye faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez.

(2) Üye faaliyetinin durdurulduğu veya kanunlarla düzenlenmiş her türlü tedbir ve kararın Takasbank'a tebliğ edildiği anda en hızlı iletişim aracı ile işlemlerin durdurulması için Borsa bilgilendirilir.

(3) Piyasada gerçekleşerek takas sistemine aktarılan tüm sözleşmelerin takas işlemleri sonuçlandırılır.

(4) Üyenin Takasbank nezdinde bulunan mevcut nakit ve kıymet bakiyeleri ile tesis etmiş olduğu teminatlar, yükümlülüklerinin sona erdirilmesi için kullanılır. İkinci fıkra kapsamında Takasbank'a tebliğ edilen karar çerçevesinde işlem yapılabilmesi için üyenin Takasbank'a karşı olan tüm yükümlülüklerinin tamamlanmasını gerekir.

#### Takas hesapları

MADDE 16 - (1) 11 inci maddede yer alan piyasa ve pazarlarda işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank, MKK ve işlemin niteliği çerçevesinde; Takasbank tarafından belirlenecek muhabir banka nezdinde açmak zorundadırlar.

(2) Takasa olan nakit/kıymet yükümlülükleri hesaben yerine getirilir.

#### Netleştirme

MADDE 17 - (1) 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasında sayılan pazarlar hariç, Piyasa nezdindeki tüm pazarlarda gerçekleştirilen işlemlerin nakit tutarları netleştirilir.

(2) Kesin Alım Satım Pazarı, Nitelikli Yatırımcı İhraç Pazarı ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarında gerçekleşen işlemler ile tüm pazarlardaki repo geri dönüşü nedeniyle alacaklı olunan kıymetler netleştirilerek menkul kıymet bazında net borç veya alacak oluşturulur. Zincirleme işlemler hariç, Borsa nezdindeki Repo-Ters Repo Pazarı ile Bankalararası Repo – Ters Repo Pazarından ters repo ile alınan kıymetler netleştirmeye dâhil edilmez. Söz konusu kıymetler ilgili üyenin Takasbank nezdindeki "Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu"nda geri dönüş tarihine kadar bloke olarak tutulur.

(3) Döviz ödemeli menkul kıymetlerin konu olduğu kesin alım-satım pazarı işlemleri ile repo-ters repo pazarları arasındaki işlemler netleştirilmez.

#### Teslim karşılığı ödeme prensibi

MADDE 18 - (1) Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin takas alacakları ödenmez.

(2) Kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında serbestleşen alacaklar da kısmi olarak ödenir.

#### Blokelendirme, bloke çözme ve likidite sırası

MADDE 19 - (1) Üyelerin takas borçlarına karşı takas alacaklarına en likit olandan en az likit olana doğru bloke konur. Blokelerin kaldırılması ise en az likit olandan en çok likit olana doğru gerçekleştirilir.

(2) Blokelendirme işlemi; vadesi en yakın olan kıymetten başlanarak, bloke çözme işlemi ise vadesi en uzak olan kıymetten başlanarak yapılır.

#### Kollektif yatırım kuruluşlarına ilişkin özel hükümler

MADDE 20 - (1) Borsada kollektif yatırım kuruluşları adına yapılan işlemlerin takasından işlemi gerçekleştiren doğrudan takas üyesi sorumludur.

## Borçlanma araçları takas işlemleri

MADDE 21 - (1) Piyasada gerçekleştirilen kesin alım satım işlemlerinin takası valör tarihinde, repo - ters repo işlemlerinin takası ise; başlangıç ve bitiş valöründe ilgili nakit/kıymet takas hesapları kullanılarak gerçekleştirilir.

(2) Netleştirme esnasında kapanan borçlar karşılığında serbestleşen alacakların dağıtımı oransal olarak yapılır.

(3) Takas havuzunda yeterli bakiye bulunmaması halinde, menkul kıymet ve/veya nakit borcunu kapatan üyeler zaman önceliği prensibi çerçevesinde sıralandırılır ve takas havuzunda oluşan bakiye bu sıraya göre dağıtılır.

(4) Borç kapatma işlemi sonucunda; serbestleşen alacak bakiyesinin Takasbank Havuz Hesabında bulunmaması durumunda, nakit ve her bir kıymet için alacak sırası oluşturulur. Alacak sırasının oluşturulmasında, ilgili alacağın serbestleşmesini sağlayan borç kapatma işleminin, Takasbank sisteminde yapıldığı saat dikkate alınır.

## Piyasalar arası mahsup işlemleri

MADDE 22 - (1) Takasbank tarafından işletilen piyasalar ile takas hizmeti verilen piyasalar/pazarlar arasında nakit ve/veya pay mahsup talimatı iletilerek bir piyasadandan/pazardan olan alacakların diğer piyasa/pazar işlemlerinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmesi mümkündür.

(2) Mahsup talimatı verilebilecek piyasalar/pazarlar Takasbank tarafından belirlenerek üyelere duyurulur.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### Temerrüt ve Mağduriyet Ödemesi İşlemleri

#### Borçlanma Araçları Temerrüt Esasları

MADDE 23 - (1) Piyasada gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan yükümlülüklerini Prosedürde belirlen saatler içerisinde yerine getirmeyen üyeler; herhangi bir bildirim gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılırlar.

(2) Yükümlülüklerini aynı gün valörü ile ancak belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelere ön temerrüt faizi, aynı gün valörü ile yerine getirmeyerek izleyen günlerde yerine getiren üyelere ise temerrüt faizi tahsil edilir.

(3) Temerrüt cezası, temerrüde düşülen tarih ile yükümlülüğün yerine getirildiği tarih arasındaki takvim günleri esas alınarak hesaplanır.

(4) TCMB'nin, Piyasada gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin yükümlülüklerini takas günü EFT kapanış saatine kadar yerine getirmesi durumunda ön temerrüt faizi hesaplanmaz.

#### Temerrüt faizi

MADDE 24 - (1) Belirlenen süreler içinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeden, temerrüde düştüğü tarihten itibaren taahhüdünü yerine getirdiği tarihe kadar ve yerine getirilmeyen yükümlülük tutarı üzerinden hesaplanan temerrüt faizi ve diğer yasal yükümlülükler tahsil olunur.

(2) Borçlanma Araçları Piyasasına ilişkin temerrüt faizinin belirlenmesinde, Borsanın görüşü alınır.



(3) Temerrüde düşen üyeye, yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; Borsa tarafından oluşturulan kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının Prosedürle belirlenen katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

(4) Ön temerrüt faizlerine alt ve üst sınır uygulanır. Bu sınırlar Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(5) Aynı gün içerisinde yerine getirilmeyen yükümlülüklerde üst sınır uygulanmaz.

(6) Temerrüde düşülen yükümlülük yabancı para cinsinden ise; nakit veya menkul kıymetin TL değeri, TCMB tarafından ilan edilen ilgili valördeki döviz alış kuru esas alınarak bulunur. Bununla birlikte Takasbank, yabancı para cinsinden yükümlülüklerden temerrüde düşülmesi halinde her bir yabancı para için farklı belirleyebileceği katsayılar üzerinden de temerrüt faizinin hesaplanmasına karar verebilir.

(7) Temerrüdün üç aylık dönem içinde tekrarı halinde her bir ilave temerrüt için katsayı 1 puan arttırılır.

#### Temerrüt faizinin hesaplanması

MADDE 25 - (1) Temerrüt faizi Prosedür ile belirlenen şekilde hesaplanır.

#### Temerrüt halinin sonlandırılması

MADDE 26 - (1) Valör günü yerine getirilemeyen nakit/menkul kıymet yükümlülükleri ile yükümlülükler karşılığında bloke tutulan nakit/kıymet bakiyeleri ertesi iş günü Prosedürde belirlenen saate kadar Borsaya bildirilir. Temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla Borsa tarafından blokeli alacaklar kullanılarak re'sen alım satım işlemi gerçekleştirilir.

(2) Temerrüdü sonlandırmak amacıyla gerçekleştirilen işlemler üyenin takas borçlarıyla netleştirilmez.

(3) Temerrüde düşen üye temerrüt halini belirlenen ve kendisine tebliğ edilen zamanda sona erdirmek zorundadır.

#### Tahakkuk, bildirim ve tahsilat

MADDE 27 - (1) Tahakkuk eden temerrüt faizi diğer yasal yükümlülükler ile birlikte tahakkuk tarihinden itibaren 1 işgünü içerisinde ödenir.

(2) Tahakkuk ettirilen temerrüt faizinin bildirim üye ekranları aracılığı ile elektronik ortamda yapılır. Bildirimin elektronik ortamda gönderilmesini müteakip Üyenin başkaca bir ihbar veya bildirim gerek kalmaksızın bildirim aldığı kabul edilir.

(3) Tahakkuk ettiği halde süresi içinde üye tarafından yatırılmayan temerrüt faizi ve diğer yasal yükümlülükler, takip eden iş günü üyenin serbest hesabından Takasbank tarafından re'sen tahsil edilir.

(4) Takasbank'ın borçlanma araçlarında merkezi karşı taraf olarak hizmet vereceği tarihe kadar temerrüt cezaları Garanti Hesabına aktarılır.

#### Takasbank temerrüt komitesi

MADDE 28 - (1) Temerrüt faizi tahakkuk eden üye, temerrüdün takas, ilgili merkezi saklama sistemi veya ödeme sisteminden kaynaklanan nedenlerle kendi kusuru olmaksızın ortaya çıktığı veya temerrüt faizi hesaplamasında maddi hata yapıldığı gerekçeleri ile Takasbank nezdinde itiraz edebilir.

(2) İtirazlar bir yazı ve ekinde itiraza ilişkin belgeler ile temerrüt tahakkuk tarihinden itibaren en geç 1 hafta içerisinde yapılır.

(3) Temerrüde düşen üyenin itirazı, Yönetmeliğin 35 inci maddesi çerçevesinde Takasbank bünyesinde oluşturulan Temerrüt Komitesi tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

(4) Üye tarafından yapılan itirazın haklı bulunması durumunda temerrüt faizi uygulanmaz, tahsil edilmiş olması halinde ilgili tutar üyeye iade edilir.

(5) İtirazın reddi durumunda ise, karar bir yazı ile ilgili üyeye bildirilir.

(6) İtiraz, temerrüt faizinin süresi içerisinde ödenmesini durdurmaz.

#### Mağduriyet Ödemesi

MADDE 29 - (1) Taahhüdünü yerine getirmede temerrüde düşen üye nedeniyle takas günü kendisine teslim veya ödeme yapılamayan üyeye Prosedürle belirlenen şekilde mağduriyet ödemesi yapılır.

### BEŞİNCİ BÖLÜM

#### Saklama ve Hak Kullanım İşlemleri

##### Saklama hizmeti

MADDE 30 - (1) Üyelik şartlarını yerine getirerek Takasbank üyesi olan kurumlar saklama hizmeti alabilirler.

(2) Takasbank nezdindeki üye hesaplarında bulunan borçlanma araçları niteliğindeki sermaye piyasası araçları bakiyeleri üye bazında amaçlarına göre detaylandırılan farklı depo hesaplarında ve Takasbank mal varlığından ayrı olarak izlenir.

(3) Saklama hizmeti Takasbank tarafından Prosedürle belirtilen esaslar çerçevesinde sunulur.

##### Hak kullanım işlemleri

MADDE 31 - (1) Takasbank nezdinde saklanan borçlanma araçlarının hak kullanım (itfa/kupon ödemesi) işlemleri Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

(2) Döviz ödemeli borçlanma araçlarına ilişkin itfa ve kupon bedelleri üyenin muhabir banka nezdindeki hesabına ödenir.

(3) Teminat olarak Takasbank nezdinde bulunan borçlanma araçlarına ilişkin itfa ve kupon bedelleri yeterli teminat tutarının üzerinde kalması koşuluyla ödenir.

## ALTINCI BÖLÜM

### Transfer İşlemleri

#### Genel İlkeler

MADDE 32 - (1) Üyeler, Takasbank nezdindeki saklama hesaplarında bulunan borçlanma araçlarını kendi hesapları arasında veya başka bir üye hesabına transfer edebilirler.

(2) Üyeler arası transfer işlemleri sistemde serbest ve şartlı virman olmak üzere 2 şekilde gerçekleştirilebilir. Ayrıca Takasbank nezdindeki hesaplardan TCMB nezdindeki başka bir banka hesabına EMKT ile kıymet aktarımı da mümkündür.

(3) Transfer işlemlerinin üyelerin yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreler ile Takasbank tarafından Prosedürde belirlenen saatler içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.

(4) Yarım gün resmi tatil olan tarihlerde geçerli olacak süreler Takasbank tarafından ayrıca belirlenerek üyelere duyurulur.

(5) Transfer işlemlerine ilişkin süreler Genel Müdür onayı ile değiştirilebilir.

(6) Transfer işlemlerine ilişkin esaslar varlığın türüne ve işlem çeşidine göre Takasbank tarafından farklılaştırılabilir.

## YEDİNCİ BÖLÜM

### Repo Bildirim ve Depo Devir İşlemleri

#### Repo bildirim ve depo işlemleri

MADDE 33 - (1) Banka ve aracı kurumlar Borsa dışında müşterileri veya diğer aracı kurumlar ve bankalar ile yapmış oldukları repo ve ters repo işlemleri ile daha önceki günlerde yapılan işlemlerden vadesi bozulanları (kırık vade) ertesi iş günü en geç saat 10:30'a kadar Takasbank'a bildirmek zorundadırlar.

(2) Borsa dışında gerçekleştirilen işlemlere konu sermaye piyasası araçlarının Takasbank nezdinde "Repo Bloke Hesabında" depo edilmesi şarttır.

(3) Hazine Müsteşarlığı tarafından yurtdışında ihraç edilen borçlanma araçlarının gerçekleştirilen repo ve ters repo işlemlerine konu edilmesi durumunda üyenin;

- Takasbank yurtdışı sermaye piyasası araçları muhabirlik hizmeti kapsamında Takasbank ile mevcut saklama sözleşmesine ek olarak "Yurt Dışı Menkul Kıymet Muhabirliğine İlişkin Ek Sözleşme"yi imzalayarak hesap açması,
- İşleme konu sermaye piyasası aracını muhabir banka nezdinde Takasbank adına açılmış olan hesaba transfer etmesi,
- Serbest Depo Hesabındaki sermaye piyasası aracını ise "Repo Bloke Hesabı"nda depo etmesi gerekmektedir.

(4) Repo yapan aracı kurum veya banka ile müşterilerin mutabakatı doğrultusunda, repo işlemine konu sermaye piyasası araçlarının SPK tarafından saklama yetkisi verilen başka bir yatırım kuruluşunun Takasbank nezdindeki hesabında saklanması mümkündür.

(5) Piyasa'da gerçekleştirilen ancak, takası Takasbank dışında yapılan repo- ters repo işlemlerine ait sermaye piyasası aracı bildirimleri, işlemin başlangıç valöründe doğrudan Takasbank'a yapılır.

(6) TCMB ile Açık Piyasa İşlemleri çerçevesinde yapılan işlemler bildirim kapsamına dahil edilmez.

(7) Depo şartlarına ve bildirimlere ilişkin usul ve esaslar Takasbank tarafından belirlenerek duyurulur.

(8) Takasbank tarafından belirlenen esaslara aykırılığın tespiti halinde aracı kurum veya bankanın ilgili olduğu denetim otoritesine bildirim yapılır.

## SEKİZİNCİ BÖLÜM

### Çeşitli ve Son Hükümler

#### Takas üyeliği

GEÇİCİ MADDE 1 (1) Yönergenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Piyasa'da işlem yapan banka ve aracı kurumlar doğrudan takas üyesi statüsü ile Takasbank'a üye olarak kabul edilir.

#### Garanti hesabı

GEÇİCİ MADDE 2 (1) Takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde temerrüt durumu ile karşılaşılması halinde nakit takas alacaklarının mümkün olan en kısa sürede dağıtılmasını sağlamak amacıyla garanti hesabı oluşturulur.

(2) Garanti hesabı ilgili Borsa tarafından aktarılan nakit tutar ile nakit ve menkul kıymet temerrütlerinden alınan temerrüt cezalarından oluşur.

(3) Garanti hesabının kullanım esasları Borsa ile Takasbank arasında imzalanan protokol ile belirlenir.

(4) Garanti Hesabı mevcudu takas yükümlülüğünün yerine getirilme süresi sonunda, Takasbank tarafından gerekli görülmesi halinde kullanılır. Garanti Hesabı ancak hesap mevcudunun yeterli olduğu ölçüde takas işlemlerinin süresi içerisinde tamamlanmasını sağlar. Ancak, takas işlemlerinin süresi içerisinde tamamlanacağı hususunda herhangi bir garanti veya taahhüt söz konusu değildir.

(5) Temerrüt konusu nakit karşılığı kıymetler işlemin teminatı olarak bloke edilir.

(6) Takasbank'ın Borçlanma Araçları Piyasasında gerçekleşen işlemler için Merkezi Karşı Taraf olması halinde veya Borsa kararı ile garanti hesabı tasfiye edilebilir. Tasfiye halinde üyelere duyurulur.

#### Teminatlar

GEÇİCİ MADDE 3 (1) Piyasa'da gerçekleşen işlemlere ilişkin olarak talep edilecek teminat, işlem limiti karşılıkları ve/veya değer düşüş/artış karşılığı için Takasbank'ın Merkezi Karşı Taraf olarak hizmet vermeye başlayacağı tarihe kadar Borsa düzenlemeleri geçerlidir.

(2) Teminatların ve karşılıkların Takasbank nezdinde saklanması esastır.

#### Prosedürler

MADDE 34 - (1) Yönerge kapsamında yer alan hizmetlere ilişkin usul ve esaslar Prosedür ile belirlenir. Prosedür Genel Müdür'ün onayı ile yürürlüğe girer.

## Duyurular

MADDE 35 - (1) Yönerge kapsamında yer alan hususlara ilişkin detaylar ve değişiklikler Takasbank tarafından yayımlanacak Genel Mektuplar ile üyelere duyurulur.

## İstisnalar

MADDE 36 - (1) TCMB'nin Repo-Ters Repo Pazarlarında taraf olduğu işlemlerle ilgili olarak aşağıdaki istisnalar uygulanır.

- a) TCMB'nin piyasada gerçekleştirmiş olduğu işlemler sonucunda borçlu olduğu nakit ve/veya kıymetlere karşılık alacaklı olduğu nakit ve kıymet bakiyeleri blokelendirilmez, yükümlülüklerin yerine getirilmesi beklenmeksizin serbestleştirilir. Alacaklar, nakit/menkul kıymet takas havuz hesabından Takasbank nezdindeki TCMB hesaplarına aktarılmasını takiben TCMB'ye transfer edilir. Takas havuz hesabından aktarım yapılırken TCMB alacakları öncelikli olarak dağıtılır.
- b) Repo-Ters Repo pazarlarında TCMB'nin taraf olduğu ters repo işlemine konu menkul kıymetler Takasbank nezdinde bloke edilmez. Takasbank'ın TCMB EMKT sistemi nezdindeki ilgili hesabına aktarılır.
- c) Takasbank sistemindeki işlemler TCMB adına Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

## Komisyonlar

MADDE 37 - (1) Yönerge kapsamındaki takas hizmetlerine ilişkin ücretler, Yönetmeliğin 61 inci maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenerek üyelere duyurulur.

(2) TCMB'nin Takasbank nezdinde gerçekleştirdiği işlemler komisyondan muaftır.

## Yürürlük

MADDE 38 - (1) Yönerge 3 Şubat 2014 tarihinde yürürlüğe girer.

## Yürütme

MADDE 39 - (1) Yönerge hükümlerini Yönetim Kurulu yürütür.